

RIGSADVOKATEN

Juni 2005
J.nr. 2004-120-0014

Straffene i voldtægtssager efter ændringen af straffelovens § 216

1. Indledning

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven blev strafferammerne i straffelovens § 216 forhøjet med det formål at skærpe straffene i voldtægtssager væsentligt.

Forud herfor havde rigsadvokaturen afgivet flere redegørelser om strafniveauet i voldtægtssager på grundlag af indberettede domme, idet der blev iværksat ordninger, hvorefter Rigsadvokaten skulle have forelagt alle domme i voldtægtssager. Redegørelserne er udsendt til politi og anklagemyndighed ved Rigsadvokaten Informerer nr. 3/2001, nr. 13/2001 og nr. 14/2002.

I forbindelse med lovændringen anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om ved udgangen af 2003 at afgive en redegørelse om udviklingen i strafniveauet efter lovens ikrafttræden.

I januar 2004 afgav Rigsadvokaten en redegørelse om straffene i voldtægtssager efter ændringen af straffelovens § 216 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Redegørelsen indeholdt samtidig en undersøgelse af praksis med hensyn til varetægtsfængsling i voldtægtssager og en undersøgelse af sagsbehandlingstiden i de indberettede sager. Redegørelsen blev udsendt til politi og anklagemyndighed ved Rigsadvokaten Informerer nr. 8/2004.

Undersøgelsen af strafniveauet viste, at der blandt de indberettede sager var eksempler på straffe, som måtte anses for at være i underkanten af det tilsigtede strafniveau efter strafskærpelsen i 2002.

Jeg fandt derfor, at der var grundlag for, at rigsadvokaturen fortsat fulgte strafudmålingen vedrørende voldtægtssager.

Justitsministeriet anmodede herefter ved skrivelse af 14. maj 2004 Rigsadvokaten om at afgive en fornyet redegørelse om udviklingen i strafniveauet efter ca. et års forløb.

Ved Rigsadvokaten Informerer nr. 8/2004 iværksatte rigsadvokaturen derfor en ordning, hvorefter der skulle ske indberetning af alle by- og landsretsafgørelser, hvor der er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 216, herunder også jf. §§ 224 eller 225. Ordningen omfattede by- og landsretsdømme afsagt i perioden fra den 1. marts 2004 til udgangen af december 2004. Ankedømme afsagt af landsretterne efter udløbet af den nævnte periode var omfattet, såfremt byrettens dom i sagen var afsagt inden udgangen af december 2004.

Denne redegørelse indeholder i afsnit 6 en beskrivelse af straffene i de voldtægtssager, der er indberettet i den nævnte periode, og i afsnit 7 en vurdering vedrørende strafniveauet. Indledningsvis i afsnit 2 beskrives den opdeling af sagerne, som er foretaget. I afsnit 3 og 5 beskrives de tidligere redegørelser om straffene og i afsnit 4 beskrives ændringen af § 216 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002.

I bilaget til redegørelsen findes en mere udførlig beskrivelse af de enkelte sager, der er indberettet til Rigsadvokaten.

2. Opdeling af sagerne om voldtægt

I de tidligere redegørelser blev der taget udgangspunkt i en opdeling af voldtægt i overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt og parvoldtægt. Denne opdeling anvendes også i denne redegørelse.

Ved overfaldsvoldtægt forstås således voldtægt mod en person, som gerningsmanden slet ikke kender eller kun har et yderst perifert kendskab til, og hvor der ikke forud for voldtægten har været samvær af den karakter, der er beskrevet nedenfor under kontaktvoldtægt.

Ved kontaktvoldtægt forstås det, der på engelsk kaldes "date rape", altså situationer, hvor parterne umiddelbart inden voldtægten har været sammen på en måde, som kunne være optakt til en seksuel kontakt. Kontaktvoldtægt omfatter endvidere voldtægter, hvor parterne kender hinanden i forvejen, f.eks. naboer og kollegaer, uanset om selve voldtægten har karakter af et overfald.

Ved parvoldtægt forstås voldtægt mod en nuværende seksuel partner og voldtægt mod en tidligere seksuel partner, såfremt forholdet er ophørt indenfor et kortere tidsrum forud for voldtægten.

Det kan i nogle sager være vanskeligt at vurdere, hvilken af de tre former for voldtægt der er tale om, idet der er en glidende overgang mellem de forskellige kategorier. Det kan således i visse tilfælde diskuteres, om der foreligger den ene eller den anden form for voldtægt.

I de tidligere redegørelser blev der sondret mellem domme, der omfattede fuldbyrdet voldtægt, og domme, hvor der alene dømmes for forsøg på voldtægt. Også denne sondring anvendes nu.

3. Redegørelserne om strafniveauet i voldtægtssager forud for lovændringen

3.1. Konklusionerne i redegørelsen fra januar 2001

Konklusionen i redegørelsen fra januar 2001 vedrørende det daværende strafniveau var følgende:

For forsøg på overfaldsvoldtægt varierede straffene fra 4 måneder til 2 års fængsel. Det blev i redegørelsen antaget, at "normalstraffen" måtte være i niveauet 6 til 9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe.

Det var på grundlag af det foreliggende materiale vanskeligt at vurdere "normalstraffen" for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt. Et forsigtigt skøn førte dog frem til, at udgangspunktet for straffastsættelsen, hvis der ikke forelå skærpende omstændigheder, formentlig lå i niveauet omkring 1 år og 6 måneders fængsel. Hvis der forelå skærpende omstændigheder udmålte straffen til mellem 2 og 3 års fængsel.

Med hensyn til forsøg på kontaktvoldtægt skønnedes det i redegørelsen, at strafniveauet nogenlunde svarede til niveauet for forsøg på overfaldsvoldtægt, dvs. 6-9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe.

For så vidt angår straffen for fuldbyrdet kontaktvoldtægt fremgår det af redegørelsen, at de fleste straffe lå i niveauet mellem fængsel i 6 måneder og fængsel i 1 år og 6 måneder, og hvis der ikke var anvendt vold af betydning eller ikke forelå andre skærpende omstændigheder, lå straffen i niveauet 6-10 måneders fængsel.

Vedrørende forsøg på parvoldtægt forelå der kun en dom, hvor straffen blev udmålt til 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste.

For så vidt angik fuldbyrdet parvoldtægt blev det antaget at "normalstraffen" lå i niveauet 6-8 måneders fængsel, men der var i det undersøgte materiale også flere eksempler på højere straffe i sager, hvor der forelå skærpende omstændigheder.

3.2. Konklusionerne i den foreløbige redegørelse af august 2001 og redegørelsen fra august 2002

Redegørelserne af august 2001 og august 2002 om strafniveauet i voldtægtssager omfattede i alt 111 sager, hvoraf 93 sager var endeligt afgjort.

Konklusionen i redegørelserne var, at disse sager ikke bidrog væsentligt til yderligere at belyse de antagelser om strafniveauet, som fremgik af redegørelsen fra januar 2001. På den anden side gav de pågældende domme ikke anledning til at ændre de tidligere formodninger om straffene i voldtægtssager.

Med hensyn til straffene i de sager, hvor voldtægten var begået af flere gerningsmænd, var konklusionen, at det var tvivlsomt, hvorvidt der i alle sager var tillagt det forhold, at overgrebet var udøvet af flere gerningsmænd i forening, en reel betydning ved strafudmålingen.

4. Lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffelovens § 216

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 blev strafferammen i straffelovens § 216, stk. 1, hævet fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år. Endvidere blev strafferammen i straffelovens § 216, stk. 2, hævet fra fængsel indtil 10 år til fængsel indtil 12 år. Ændringen af straffelovens § 216 trådte i kraft den 8. juni

2002 og har virkning for forhold, der er begået efter dette tidspunkt. Ændringen omfatter også forhold, der henføres under § 216, jf. § 224 eller § 225.

Formålet med forhøjelsen af strafferammerne i § 216 var at gennemføre en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet i voldtægtssager i størrelsesordenen et år. Det gælder både fuldbyrdede voldtægter og forsøg herpå.

Ved forhøjelsen af straffene skal der tages udgangspunkt i det strafniveau, der er beskrevet i redegørelsen fra januar 2001, som er omtalt i lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 2.1.2.

I bemærkningerne til lovforslaget afsnit 2.1.3. er der følgende tilkendegivelser om strafforhøjelsen:

”...Eksempelvis forudsættes det, at straffen for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt i normaltildfældene forhøjes med 1 års fængsel til fængsel i 2 år 6 måneder.

...Med lovforslaget er det som nævnt hensigten, at også straffen for forsøg på overfaldsvoldtægt under skærpende omstændigheder forøges med 1 år i forhold til det strafniveau, der er beskrevet i Rigsadvokatens redegørelse. Udmålingen af straffen forudsættes dog i højere grad at blive nuanceret efter forholdets grovhed, således at straffen for de grovere tilfælde af forsøg på overfaldsvoldtægt kommer til at ligge tæt på niveauet for fuldbyrdede overfaldsvoldtægter. Der tænkes her særligt på den type sager, hvor der anvendes ikke ubetydelig vold, og hvor forsøget mislykkes på grund af offerets modstand.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der endvidere ikke i den nuværende praksis tillagt det forhold, at en voldtægt er begået af flere gerningsmænd i forening, tilstrækkelig vægt i skærpende retning. Gruppevoldtægter med anvendelsen af den betydelige overmagt, der ligger i, at der er flere gerningsmænd, må normalt antages at indebære et særlig voldsomt og traumatiserende overgreb på ofret. Det forudsættes derfor, at det forhold, at en voldtægt er begået af flere gerningsmænd i forening, tillægges en særlig vægt i skærpende retning. I sager om voldtægt med flere gerningsmænd bør der således ske en yderligere strafskærpelse i forhold til strafniveauet i voldtægtssager med kun en gerningsmand. Det bør også tillægges øget vægt i skærpende retning, hvis der er tale om voldtægt begået mod et barn. Herudover bør der ske en yderligere strafskærpelse – det vil sige ud over den generelle strafforhøjelse i størrelsesordenen 1 år – i sager, hvor voldtægten har haft en særlig tidsmæssig udstrækning.”

Det fremgår samtidig af forarbejderne (de almindelige bemærkninger afsnit 1.2.) om angivelsen i lovforslaget af det tilsigtede forhøjede strafniveau, at fastsættelsen af straffen fortsat vil bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og at de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

5. Konklusionerne i redegørelsen fra januar 2004 om straffene efter lovændringen

Redegørelsen af januar 2004 om strafniveauet i voldtægtssager omfattede i alt 26 sager indberettet i perioden fra den 8. juni 2002 til udgangen af august 2003. Heraf var 24 sager endeligt afgjort ved redegørelsens udarbejdelse.

Konklusionen i redegørelsen var, at straffeskærpelsen måtte anses for at være slået igennem i de fleste af de indberettede sager. I en række af sagerne måtte straffen anses for at være forhøjet fuldt ud med et år eller mere, mens der i andre sager var sket en mindre forhøjelse af straffen.

I en del af de sager, hvor der var sket en mindre forhøjelse af straffen, forelå der sådanne formildende omstændigheder, at det forekommer naturligt, at domstolene havde fraveget de strafniveauer, der er angivet i lovforslagets bemærkninger, i nedadgående retning, jf. herved også lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 1.2., hvorefter straffastsættelsen fortsat beror på domstolenes konkrete vurdering af samtlige sagens omstændigheder.

Der var dog i de indberettede sager også eksempler på straffe, som efter rigsadvokatens opfattelse måtte anses for at være i underkanten af det tilsigtede strafniveau. Det var især sager, hvor der havde været anvendt en del vold, og sager, hvor der var dømt for anden kønslig omgængelse end samleje i væsentligt omfang.

Disse sager talte for, at anklagemyndigheden i en periode fremover fortsat skulle være særlig opmærksom på straffastsættelsen i voldtægtssager og på, om sagerne burde ankes til skærpelse. Der blev derefter iværksat en ny indberetningsordning for sager om voldtægt, jf. nærmere ovenfor afsnit 1.

Med hensyn til straffene i sager med flere gerningsmænd gik jeg ud fra, at en kommende højesteretsdom kunne medvirke til en mere generel stillingtagen til straffene i sådanne sager.

6. Straffene i voldtægtssager i den foreliggende undersøgelse

6.1. Antallet af sager

Der er i medfør af indberetningsordningen iværksat ved Rigsadvokaten Informerer nr. 8/2004 indberettet 40 afsluttede sager, der er beskrevet i bilaget til denne redegørelse. Denne redegørelse omfatter således kun endelige domme, mens byretsdomme under anke ikke er medtaget i redegørelsen. Heller ikke domme, hvor der er idømt foranstaltninger, er medtaget i redegørelsen, da sådanne domme ikke belyser strafniveauet.

De 40 domme fordeler sig således på byretterne, landsretterne og Højesteret:

Byret	5 domme
Landsret	33 domme
Højesteret	2 domme

6.2. Strafdmålingen i ankesager

Som det fremgår ovenfor, foreligger der 33 landsretsdomme. Heraf er en dom en nævningesag. Der foreligger således 32 ankedomme afsagt af landsretterne. Anklagemyndigheden har i alle de sager, der har været anket til landsretten, påstået skærpelse af straffen, bortset fra i dom 8, hvor straffen i byretten blev fængsel i 3 år og 11 måneder, og hvor straffen ikke kunne skærpes, fordi tiltalen ikke var rejst ved nævningeting.

Landsretten forhøjede straffen for en eller flere tiltalte i forhold til byrettens dom i følgende 16 sager:

Forhøjet 3 måneder	Forhøjet 4 måneder	Forhøjet 6 måneder	I øvrigt forhøjet
<u>Dom 2</u> byret 1 år 6 måneder landsret 1 år 9 måneder	<u>Dom 33</u> byret 6 måneder heraf 4 måneder betinget landsret 10 måneder	<u>Dom 1</u> byret 1 år landsret 1 år 6 måneder	<u>Dom 24</u> byret 10 måneder landsret 2 år
<u>Dom 13</u> byret 1 år landsret 1 år 3 måneder		<u>Dom 4</u> byret 2 år landsret 2 år 6 måneder	<u>Dom 31</u> byret 6 måneder landsret 1 år 6 måneder
<u>Dom 22</u> byret 1 år 6 måneder landsret 1 år 9 måneder		<u>Dom 11</u> byret 4 måneder, heraf 3 måneder betinget landsret 10 måneder	<u>Dom 39</u> byret 1 år betinget landsret 1 år 9 måneder
<u>Dom 25</u> (2 domfældte) byret 1 år 9 måneder landsret 2 år		<u>Dom 14</u> byret 1 år landsret 1 år 6 måneder	
<u>Dom 32</u> byret 1 år 3 måneder landsret 1 år 6 måneder		<u>Dom 19</u> byret 1 år landsret 1 år 6 måneder	
		<u>Dom 20</u> byret 1 år landsret 1 år 6 måneder	
		<u>Dom 23</u> byret 1 år 6 måneder landsret 2 år	

Landsretten nedsatte straffen i følgende sager:

Dom 35: Byret 1 år 6 måneder, landsret 1 år 3 måneder,

Dom 28: Byret 3 år, landsret 2 år 6 måneder,

Dom 29: Byret 3 år, landsret 2 år 6 måneder

I de øvrige 10 ankedomme stadfæstede landsretten byrettens dom.

De to højesteretsdomme, der indgår i undersøgelsen, er selvsagt begge ankedomme.

I dom 30, hvor der ved nævningeting var idømt fængsel i 6 år, nedsatte Højesteret straffen til fængsel i 5 år.

I dom 9, hvor der var meddelt tredieinstansbevilling, stadfæstede Højesteret landsrettens dom på 3 års fængsel til T1. Der var både i landsret og Højesteret dissens for at fastsætte straffen til fængsel i 3 år og 6 måneder. Straffen var for T1 i byretten fastsat til fængsel i 1 år og 9 måneder.

6.3. Straffene i de sager, der indgår i undersøgelsen

6.3.1. Indledning

Som nævnt ovenfor under afsnit 4 tilsigtedes ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet i voldtægtssager i størrelsesordenen et år. Endvidere blev det tilkendegivet i bemærkningerne, at der herudover burde ske en yderligere straffskærpelse i sager med flere gerningsmænd, i sager om voldtægt mod børn og i sager, hvor voldtægten har haft en særlig tidsmæssig udstrækning.

Det var dog også i forarbejderne forudsat, at det niveau, der er angivet i bemærkningerne, kan fraviges i op- eller nedadgående retning efter en konkret vurdering af samtlige sagens omstændigheder.

Som det også blev tilkendegivet i redegørelsen af januar 2003, kan vurderingen af straffastsættelsen i de enkelte sager derfor efter min opfattelse ikke ske blot ved at lægge et år til den straf, der må antages at have været praksis før ændringen, men der skal tages hensyn til sagens konkrete omstændigheder – herunder også omstændigheder, der kan tale for ikke at forhøje straffen fuldt ud med et år.

Det bemærkes i den forbindelse også, at en generel straffskærpelse på et år i alle sager medfører en forholdsvis større skærpelse af straffene i de sager, der før lovændringen medførte de laveste straffe (f.eks. fra 6 måneders fængsel til 1 år og 6 måneders fængsel, svarende til en tredobling af straffen), mens straffskærpelsen i de groveste sager bliver procentuelt mindre (f.eks. fra 2 års fængsel til 3 års fængsel, svarende til en forhøjelse på 50 procent).

Disse forhold indgår i vurderingen nedenfor af straffene i sager om overfaldsvoldtægt (afsnit 6.3.2.), kontaktvoldtægt (afsnit 6.3.3.), parvoldtægt (afsnit 6.3.4.) og i sager med flere gerningsmænd (afsnit 6.3.5.).

6.3.2. Overfaldsvoldtægt

Der er indkommet fem sager om forsøg på overfaldsvoldtægt (dom 1-5).

Fire af sagerne vedrører forsøg på overfaldsvoldtægt på offentligt sted. I ingen af sagerne nåede tiltalte langt i sit forehavende. Den sidste sag (dom 5) vedrører overfaldsvoldtægt i forurettedes hjem under udøvelse af omfattende vold, herunder halsgreb.

I dom 1 var anvendelsen af vold begrænset til at gribe fat i forurettede og vælte hende omkuld på jorden. Byretten fastsatte straffen til 1 års fængsel. Landsretten forhøjede straffen til 1 år og 6 måneders fængsel.

I dom 2 blev forurettede slået flere gange i ansigtet med knytnæve, før tiltalte blev overmandet af tililende personer. Byretten fastsatte straffen til 1 år og 6 måneders fængsel. Landsretten forhøjede straffen til 1 år og 9 måneders fængsel bl.a. under henvisning til den udøvede vold.

Straffen i dom 3, hvor der ikke blev anvendt anden vold end fastholdelse, blev fastsat til fængsel i 2 år. Tiltalte var henholdsvis 7 og 9 år tidligere dømt for en fuldbyrdet voldtægt og adskillige forsøg på voldtægt.

Dom 4 vedrører et forsøg på overfaldsvoldtægt, anden kønslig omgængelse end samleje med en 14-årig stedsøster samt tre forhold vedrørende berigelseskriminalitet. Byretten fastsatte straffen til 2 års fængsel. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 2 år og 6 måneder under henvisning til strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002.

For så vidt angår dom 5, der vedrører forsøg på overfaldsvoldtægt i forurettedes hjem, hvor gerningsmanden blev lukket ind, idet han udgav sig for en anden, og hvor der blev udøvet grov vold mod forurettede, fastsatte byretten straffen til 2 år og 6 måneders fængsel. Landsretten stadfæstede dommen.

Det fremgår af redegørelserne udarbejdet før strafskærpelsens ikrafttræden, at det blev antaget at ”normalstraffen” for forsøg på overfaldsvoldtægt måtte være i niveauet 6 til 9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe.

I de fem ovennævnte domme, hvor straffene er fastsat til fængsel i 1 år 6 måneder (en dom), fængsel i 1 år 9 måneder (en dom), fængsel i 2 år (en dom) og fængsel i 2 år 6 måneder (to domme), må der således siges at være sket en skærpelse i forhold til den tidligere antagelse om normalstraffen.

Idet der ikke i dommene 1-4 foreligger skærpende omstændigheder bortset fra, at der i dom 2 er udøvet vold i et vist omfang, og da ingen af gerningsmændene kom langt i deres forehavende med befø-

linger m.v., har jeg ikke bemærkninger til strafudmålingen, som efter min opfattelse er i overensstemmelse med forarbejderne til ændringsloven.

For så vidt angår dom 5, hvor straffen blev fastsat til fængsel i 2 år og 6 måneder, anser jeg tillige straffskærpelsen for at være slået fuldt ud igennem, idet det udover forholdets meget grove karakter tillige må tillægges betydning i formildende retning for straffastsættelsen, at gerningsmanden kun var 17 år på gerningstidspunktet.

Der er indkommet fire domme om fuldbyrdet overfaldsvoldtægt (dom 6-9).

Det fremgår af redegørelserne udarbejdet forud for straffskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, at udgangspunktet for fastsættelsen af "normalstraffen" for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt formentlig lå i niveauet omkring 1 år og 6 måneders fængsel, hvis der ikke forelå skærpende omstændigheder. Hvis der forelå skærpende omstændigheder, udmålte straffen til mellem 2 og 3 års fængsel.

En sag (dom 6) blev ført ved nævningeting, da anklagemyndigheden nedlagde påstand om, at tiltalte skulle anbringes i en sikret institution eller afdeling for personer med vidtgående psykisk handicap. Tiltalte blev idømt fængsel i 2 år og 3 måneder. Sagen vedrørte voldtægt af en 16-årig pige samt vold mod forurettedes veninde. Straffen blev fastsat under henvisning til forholdets grovhed og tiltaltes unge alder og svage personlige ressourcer.

I dom 7 blev tiltalte idømt 2 år og 6 måneders fængsel, og i dom 8 blev tiltalte idømt en tillægsstraf på 3 år og 11 måneders fængsel til en tidligere dom på 8 måneders fængsel for narkotikakriminalitet. I den sidstnævnte sag skete domfældelse for en fuldbyrdet voldtægt og et forhold af anden kønslig omgængelse end samleje samt for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 266.

Dom 9, som er en højesteretsdom, medførte fængsel i 3 år for den af de tiltalte, der havde anket til Højesteret. En anden tiltalt i sagen var ligeledes i landsretten idømt fængsel i 3 år. Sagen vedrørte en gruppevoldtægt, der strakte sig over nogen tid, og sagen er omtalt nærmere nedenfor under afsnit 6.3.5. om sager med flere gerningsmænd.

Det foreliggende materiale er forholdsvis spinkelt, og straffastsættelsen i dom 6 beror på en konkret vurdering, hvor tiltaltes unge alder og svage personlige ressourcer må anses at være tillagt betydelig vægt i formildende retning ved straffastsættelsen. Ved dommene 7 og 8, der medførte fængsel i henholdsvis 2 år og 6 måneder og 3 år og 11 måneder, er der efter min opfattelse sket en skærpelse som forudsat i forarbejderne til lovændringen. Jeg har derfor ikke bemærkninger til straffastsættelsen i disse tre sager om fuldbyrdet overfaldsvoldtægt, mens der med hensyn til dom 9 henvises til afsnittet om sager med flere gerningsmænd.

6.3.3. Kontaktvoldtægt

Med hensyn til forsøg på kontaktvoldtægt skønnede jeg i redegørelserne udarbejdet før strafskærpelsen, at straffniveauet nogenlunde svarede til niveauet for forsøg på overfaldsvoldtægt, dvs. 6-9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe.

Der er indkommet ni domme om forsøg på kontaktvoldtægt (dom 10-18). Syv af disse er landsretsdomme. Straffastsættelsen er på mellem 10 måneders fængsel og 2 år og 6 måneders fængsel.

I dom 10, der vedrører forsøg på voldtægt begået af en 73-årig mand overfor et 14-årigt barnebarn, stadfæstede landsretten byrettens dom på 1 års fængsel, hvoraf de 10 måneder var betinget. Begge instanser henviste ved straffastsættelsen til tiltaltes konkrete personlige og helbredsmæssige forhold, herunder tiltaltes høje alder, samt til forholdets enkeltstående karakter.

I dom 11, hvor forsøget på voldtægt skete i umiddelbar forlængelse af en fest, fastsatte landsretten straffen til fængsel i 10 måneder. Der blev ikke udøvet anden vold end fastholdelse, men tiltalte truede med vold, og der var ikke tale om frivillig tilbagetræden for forsøg..

I dommene 12-16 er straffen fastsat til 1 år og 3 måneders fængsel (to domme), 1 år og 6 måneders fængsel (to domme) og 1 år og 9 måneders fængsel (en dom). Afgørende for den konkrete straffastsættelse må anses at have været karakteren af den forudgående kontakt, forurettedes alder, og om der har været udøvet vold, og i givet fald i hvilket omfang.

I dom 17, der vedrører forsøg på voldtægt af tiltaltes 15-årige datter samt blufærdighedskrænkelser over for samme i en periode på ca. 1 år, fastsatte byretten straffen til 2 års fængsel. I dom 18 udøvede tiltalte vold og truede med en kniv. Landsretten fastsatte straffen til en fællesstraf af fængsel i 2 år og 6 måneder, der også omfattede en reststraf på 153 dage for ligeartet kriminalitet.

Under hensyn til, at "normalstraffen" forud for lovændringen skønnedes at være 6-9 måneders fængsel, forekommer dom 11 på fængsel i 10 måneder mild navnlig henset til, at der ikke i dommen er oplyst konkrete formildende omstændigheder ud over tiltaltes gode personlige forhold. I dom 10 var tiltaltes personlige og helbredsmæssige forhold så specielle, at dette naturligvis må præge straffastsættelsen meget betydeligt.

I de resterende domme 12-18, hvor straffene er udmålt til mellem 1 år og 3 måneders fængsel og 2 år og 6 måneders fængsel, er det min opfattelse, at der ved strafudmålingen er sket en skærpelse i forhold til tidligere domspraksis, der må anses at være i overensstemmelse med intentionerne bag strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, idet der dog i nogle af sagerne ikke kan antages at være sket en skærpelse fuldt ud med et år. Som et eksempel herpå kan nævnes dom 13, hvor der tale om forsøg på voldtægt over for en kun 15-årig pige. Dette er dog som nævnt i afsnit 6.3.1. formentlig

udtryk for dels en konkret vurdering i den enkelte sag, dels at en forhøjelse på fuldt ud et år i de sager, der før lovændringen medførte de laveste straffe, kan forekomme for markant.

Fuldbyrdet kontaktvoldtægt foreligger i 12 sager, der omfatter 13 gerningsmænd (dom 19-30).

I mine tidligere redegørelser antog jeg, at straffen for fuldbyrdet kontaktvoldtægt før strafskærpelsen i de fleste tilfælde lå mellem 6 måneders fængsel og 1 år og 6 måneders fængsel, og hvis der ikke var anvendt vold af betydning eller ikke forelå andre skærpende omstændigheder, lå straffen i niveauet 6 til 10 måneders fængsel.

I de indberettede domme, der alle - bortset fra to højesteretsdomme - er landsretsdomme, varierer straffen fra fængsel i 1 år og 6 måneder til fængsel i 5 år.

I dommene 19 og 20, hvor der ikke blev anvendt anden vold end fastholdelse, blev straffen fastsat til 1 år og 6 måneders fængsel.

I dom 21, hvor der blev udøvet vold mod forurettede og gennemført flere samlejer, hvorved voldtægten strakte sig over længere tid, fastsatte landsretten straffen til 1 år og 9 måneders fængsel.

I dom 22 og 29 var de forurettede henholdsvis 13 og 14 år, hvilket landsretten tillagde vægt ved strafudmålingen. Der var ikke anvendt anden vold end fastholdelse. I dom 22 blev straffen fastsat til en fællesstraf på 1 år og 9 måneders fængsel med hensyn til en reststraf på 59 dage for bl.a. vold og trusler. I dom 29 blev straffen fastsat til 2 år og 6 måneders fængsel. Der skete domfældelse for flere andre forhold, herunder et forhold vedrørende knivstikkeri.

I dom 23 og 24 var de forurettede psykisk udviklingshæmmede. Der blev heller ikke i disse sager udøvet anden vold end fastholdelse. Dom 23 er en fællesstraf med hensyn til en dom for overtrædelse af færdselsloven, og i dom 24 var der to forurettede. Landsretten fastsatte i begge sager straffen til 2 års fængsel.

I dom 26 - 28 var der udøvet vold af betydning for straffastsættelsen. I dom 26 var der tale om vold i form af slag, mens tiltalte i dom 27 snittede forurettede overfladisk med en kniv. Landsretten fastsatte i begge sager straffen til fængsel i 2 år. I dom 28 blev forurettede fastholdt bl.a. med halsgreb og en pude over hovedet. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år og 6 måneder.

Dom 25 omfatter to gerningsmænd. Landsretten fastsatte straffen til 2 års fængsel til begge de tiltalte. Domme med flere gerningsmænd er særskilt omtalt nedenfor under afsnit 6.3.5

Højesteret fastsatte i dom 30 straffen til 5 års fængsel under henvisning til den særdeles grove og hensynsløse vold og de alvorlige skader, som var påført forurettede. Voldtægten, der blev henført til straf-

felovens § 216, stk. 2, havde stået på over flere timer, og det blev lagt til grund, at forurettede havde været i livsfare.

Sammenfattende er det min opfattelse, at den ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 tilsigtede strafskærpelse er slået igennem i sager vedrørende fuldbyrdet kontaktvoldtægt. Jeg har således ikke særlige bemærkninger vedrørende de enkelte sager, hvor straffene varierer mellem 1 år og 6 måneders fængsel og 2 år og 6 måneders fængsel, og hvor der i en enkelt meget grov sag blev idømt fængsel i 5 år.

6.3.4. Parvoldtægt

Straffene i sager om parvoldtægt er formentlig i almindelighed under det straffniveau, der anvendes ved andre former for voldtægt, bl.a. som følge af, at tiltalte og forurettede tidligere har haft et seksuelt forhold til hinanden, og fordi der kan foreligge formildende omstændigheder, herunder at tiltalte er følelsesmæssigt påvirket, f.eks. af jalousi eller af forholdets ophør.

I redegørelserne forud for strafskærpelsen i 2002 forelå kun en dom om forsøg på parvoldtægt. I denne sag (dom 30 i redegørelsen fra januar 2001) blev straffen udmålt til fængsel i 6 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste.

I redegørelsen af januar 2004 om straffene efter lovændringen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 omtalte jeg to domme vedrørende forsøg på parvoldtægt. Straffene i disse sager var udmålt til henholdsvis 1 år og 3 måneders fængsel og 3 års fængsel. Sidstnævnte dom omfattede flere voldtægtsforsøg samt frihedsberøvelse, trusler og vold m.v. Strafudmålingen i disse sager gav mig ikke anledning til bemærkninger.

Der er nu indberettet to sager (dom 31 og 32) af denne art.

I begge sager opsøgte de tiltalte forurettede på bopælen. I dom 31 anvendte tiltalte ikke anden vold end fastholdelse. Landsretten fastsatte straffen til en fællesstraf på 1 år og 6 måneders fængsel med hensyn til en reststraf på 62 dage. I dom 32 strakte forholdet sig over flere timer, og forurettede blev flere gange slået i hovedet. Der skete endvidere domfældelse for flere andre forhold, herunder to forhold vedrørende vold. Landsretten fastsatte straffen til 1 år og 6 måneders fængsel.

Det foreliggende materiale er spinkelt, men giver dog anledning til at bemærke, at den ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 tilsigtede strafskærpelse synes at være slået igennem i denne type sager.

I redegørelserne forud for strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 antog jeg, at ”normalstraffen” i sager om fuldbyrdet parvoldtægt lå i niveauet 6-8 måneders fængsel, men der var i det undersøgte materiale også flere eksempler på højere straffe i sager, hvor der forelå skærpene omstændigheder.

Der er indberettet otte sager om fuldbyrdet parvoldtægt. Seks af disse er landsretsdomme. Straffene varierer fra 10 måneders fængsel til 2 år og 6 måneders fængsel.

Ved dom 33, hvor der ikke var anvendt anden vold end fastholdelse, fastsatte landsretten straffen til 10 måneders fængsel.

I fem af sagerne er straffene 1 år og 3 måneders fængsel (to domme) og 1 år og 6 måneders fængsel (tre domme). I dom 34–36 og 38 var der udøvet vold i forskelligt omfang. I dom 37, hvor der ikke blev anvendt anden vold end fastholdelse, var tiltalte trængt ind i forurettedes lejlighed.

Ved dom 39 ridsede tiltalte forurettede i hånden med en kniv. Straffen blev fastsat til 1 år og 9 måneders fængsel.

I den sidste sag (dom 40), der omfattede to voldtægter, blev straffen fastsat til 2 år og 6 måneders fængsel. Den første voldtægt skete under trusler på livet og ved halsgreb på forurettede. Den anden voldtægt skete ligeledes under trusler på livet og ved, at forurettede blev tildelt et knytnæveslag i maven. Der skete endvidere domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 123.

Samlet set er det min opfattelse, at den ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 tilsigtede straffeskærpelse er slået igennem i sager vedrørende fuldbyrdet parvoldtægt. Dog forekommer dom 33 på 10 måneders fængsel mild, på trods af, at der som en formildende omstændighed henvises til tiltaltes gode personlige forhold.

6.3.5. Sager med flere gerningsmænd

Som nævnt ovenfor under afsnit 4 tilsigtedes ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet i voldtægtssager i størrelsesordenen et år. Endvidere blev det tilkendegivet i bemærkningerne, at der herudover burde ske en yderligere straffeskærpelse i sager med flere gerningsmænd, i sager om voldtægt mod børn og i sager, hvor voldtægten har haft en særlig tidsmæssig udstrækning.

Der er indberettet to sager med flere gerningsmænd.

I begge sager (dom 9 og 25) var der tale om fuldbyrdede voldtægter, hvor den forurettede efter at have mødt gerningsmændene i byen blev kørt til et øde sted.

Dom 9 omfattede to af fire gerningsmænd, idet sagen mod to sigtede, der var bosat i udlandet, blev udskilt til særskilt behandling. Der blev gennemført adskillige samlejer. Landsretten fastsatte straffen for de to tiltalte, T1 og T2, til fængsel i 3 år bl.a. under henvisning til, at der var tale om gruppevoldtægt, og til den tidsmæssige udstrækning af forholdet. Der var i landsretten dissens af to dommere for at fastsætte straffen til 3 år og 6 måneders fængsel.

En af de domfældte (T1) ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse til Højesteret, som stadfæstede landsrettens dom. Højesteret lagde ved straffastsættelsen vægt på forholdets grovhed, herunder antallet af gerningsmænd og voldtægtsens varighed. Herudover lagde Højesteret vægt på, at der, ud over den generelle strafskærpelse ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, tillige var tilsigtet en yderligere strafskærpelse ved voldtægter begået af flere i forening. Der var også i Højesteret dissens af to dommere for at fastsætte straffen til fængsel i 3 år 6 måneder.

I dom 25 gennemførte de to gerningsmænd fire samlejer, imens de fastholdt forurettede. Landsretten fastsatte straffen for begge gerningsmænd til 2 års fængsel. Retten henviste til, at der var tale om en voldtægt begået af flere gerningsmænd på et øde sted, og til strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 samt heroverfor, at der kun i meget begrænset omfang var anvendt vold mod forurettede, og at de til talte ikke have fremsat verbale trusler.

Med Højesterets dom må 3 års fængsel anses for udgangspunktet ved straffastsættelsen i voldtægtssager med flere gerningsmænd, hvis forholdet – hvad der formentlig normalt vil være tilfældet – har en vis tidsmæssig udstrækning. Set i lyset heraf forekommer landsrettens dom på 2 års fængsel mild på trods af, at landsretten som formildende omstændigheder henviste til, at der kun i meget begrænset omfang var anvendt vold overfor forurettede, og at de tiltalte ikke havde fremsat verbale trusler overfor forurettede.

7. Samlet vurdering og konklusion

Som det fremgår af gennemgangen af de konkrete sager ovenfor, er det min opfattelse, at strafskærpelsen med få undtagelser må anses for at være slået igennem i de sager om voldtægt, der indgår i denne redegørelse. I adskillige af sagerne må straffen anses for at være forhøjet fuldt ud med et år i forhold til det strafniveau, der var gældende forud for lovændringen i 2002, mens der i andre sager er sket en skærpelse, dog ikke fuldt ud med et år. I disse sidstnævnte sager har der dog efter min opfattelse i de fleste tilfælde foreligget enten konkrete omstændigheder, der talte for at fastsætte en lavere straf, eller også har en strafskærpelse på fuldt ud et år været en meget væsentlig forhøjelse i forhold til det hidtidige strafniveau.

Der er kun indberettet ganske få sager (dom 11, dom 25 og dom 33), hvor straffen ikke kan anses at være skærpet i overensstemmelse med tilkendegivelserne i forarbejderne til lov nr. 380 af 6. juni 2002. Der er tale om sager, der efter min opfattelse ikke adskiller sig i formildende retning fra de øvrige lignende sager, og hvor der på trods heraf er idømt en mildere straf end i sammenlignelige sager.

Sammenfattende er det herefter min opfattelse, at de forhøjede straffe i sager om overtrædelse af straffelovens § 216, der var tilsigtet ved lovændringen i 2002, må anses generelt at være slået igennem i praksis ved domstolene.

På baggrund af de ovennævnte enkelte sager, hvor straffene efter min opfattelse ligger under det til-
sigtede niveau efter strafskærpelsen, vil jeg dog anmode politimestrene og statsadvokaterne om fortsat
at være opmærksomme på strafudmålingen i sager om voldtægt, og herunder tage initiativ til at anke
domme med påstand om skærpelse, hvis der findes grundlag for det.